

El futur de les ciutats

Els demògrafs més seriosos diuen que, a la prehistòria, l'esperança de vida dels humans estava entorn dels 18-19 anys. A finals del segle XIX, al nostre país estava entorn dels 36-37 anys. Un segle més tard, sobre els 80 anys. Al mateix temps, durant el segle XX la població mundial va passar de 1.650 milions a 7.700 milions. Si en un segle l'esperança de vida s'ha doblat (quan abans per doblar-la s'havia necessitat tota la història de la humanitat) i la població s'ha multiplicat per quatre, tot i que el segle XX ha estat el més mortífer de la història, amb quatre genocidis i enormes massacres polítiques, queden pocs dubtes que l'esdeveniment més important del segle passat ha estat la bomba demogràfica. Com a conseqüència, la població mundial s'ha anat desplaçant del camp a la ciutat. Vivim en un moment massivament urbanitzat. De manera que la ciutat ha esdevingut «el contenidor de tots els problemes del món» (Zygmunt Bauman), el lloc natural de la conflictivitat social i política.

Aquesta explosió urbana amenaça el model de ciutat, «lloc d'una humanitat particular» (Marc Bloch), que va prendre forma a Europa cap a finals de l'època medieval. En molts llocs hi ha la sensació que l'equilibri entre urbs –la matèria de la ciutat– i *civitas* –l'esperit de la ciutat– s'està trencant, i genera un malestar de la cultura urbana que s'estén arreu del món, com un dels primers indicis que la globalització afecta també la sentimentalitat urbana. És un malestar persistent i transversal que es manifesta arreu i pren arreu formes netament diferenciades. Com si contingués una resposta a la pregunta pel cosmopolitisme: sensacions compartides, universals, amb formulacions diverses, locals, perfectament comprensibles per tots.

En aquest context, la reflexió sobre el futur de les ciutats és clau. I planteja problemes urgents d'escala, d'instruments de relació i de convivència entre estranys. En definitiva, la possibilitat de viure junts gent rara i diversa és l'essència de la ciutat i el problema principal del futur immediat de la humanitat.

Tot és susceptible de canviar. Cap forma institucional és eterna. I podria perfectament passar que això que avui encara en diem ciutat, un bon dia deixi de ser-ho i haguem d'inventar un altre nom per identificar-la. Però si volem preservar aquelles coses que han fet de la ciutat el lloc privilegiat de l'autonomia i de la llibertat de l'individu, haurem d'articular polítiques urbanes que, si és possible, garanteixin les condicions per mantenir aquesta idea de ciutat viva. Aquest cultiu necessari perquè la ciutat continuï sent digna d'aquest nom, té alguns components ineludibles: la densitat, l'espai públic, el caràcter obert i una certa forma referencial. Tot és cada cop més nou en una ciutat sotmesa a aquest doble joc de constricció de l'espai i d'acceleració del temps que anomenem globalització. Però la lògica de canvi permanent que, des de Simmel, sabem que caracteritza la ciutat, neguitosa per definició, és perfectament assumible si som capaços de preservar la densitat –que fa la ciutat molt més eficient i viva; l'espai públic –que és el lloc urbà per excel·lència, on la trobada entre estranys es fa real; el caràcter obert, d'una identitat que no pot ser mai excloent, tothom té lloc dins de la ciutat; i la forma de referència que és com l'ànima material de la ciutat. La de Barcelona és molt evident, gràcies a Cerdà. I és aquesta forma la que hauria de contaminar l'aglomeració

Pròlegs de Josep Ramoneda als catàlegs del CCCB

metropolitana. És a dir, tenim indicacions molt més precises que altres ciutats per saber cap a on ha d'anar el canvi d'escala.

Local, local! La ciutat que ve és una proposta de reflexió sobre els territoris urbans del futur immediat. On es veuen les amenaces: la destrucció física de la ciutat per la via de la urbanització de les formes urbanes disperses; o la destrucció espiritual de la ciutat per la via de l'hipercontrol securitari i de la hiperparcel·lació individualista, en perjudici dels espais comuns, lliures i compartits. I és també un seguit d'indicacions sobre les potencialitats que l'impacte d'allò global pot tenir sobre les ciutats, sempre que el poder de l'imaginari local tingui suficient capacitat de metabolitzar els *inputs* i fer-los propis. De fet, aquesta és la lliçó dels últims anys. La ciutat ha demostrat la seva vitalitat. Ni el poder víric global ha acabat amb ella, ni les defenses numantines d'identitats locals han aconseguit asfixiar-la. Un cop més la ciutat s'està salvant per la via de la densitat, la barreja i la capacitat de canvi. Aquella que no segueixi caurà: adéu, ciutat.